

Hemşirelik Öğrencilerinin Sözel Sunumlarını Değerlendirme Ölçeğinin Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirliği

Hasan EVCİMEN*, Sonay BİLGİN**

Öz

Amaç: Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin sözel sunumlarını değerlendirme ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliğinin yapılmasıdır.

Yöntem: Metodolojik tipte yürütülen bu araştırma Türkiye'nin doğusunda yer alan bir üniversitedeki 322 hemşirelik öğrencisi ile 10.12.2022-20.02.2023 tarihleri arasında yapılmıştır. Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu ve Sözel Sunum Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği için sırasıyla; açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin yanı sıra yakınsak ve iraksak geçerlilik analizi yapılmıştır. Ölçek güvenilirliği için iç tutarlılık katsayısı, madde toplam korelasyonu ve sınıf içi korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Bulgular: Ölçeğin dil ve kapsam geçerliliğini sağladığı saptanmıştır. Yapılan açıklayıcı faktör analizine göre ölçeğin üç alt boyuttan oluştuğu saptanmıştır. Ölçeğe ait faktör yüklerinin 0,628-0,879 arasında olduğu belirlenmiştir. Faktör yapısının doğrulanması için yapılan doğrulayıcı faktör analizinde üç faktörlü yapıya ait uyum indekslerinin kabul edilebilir değerlerde olduğu saptanmıştır. Ölçeğe ait cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının 0,90 olduğu ve sınıf içi korelasyon katsayısının ise 0,82 olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin sözel sunum değerlendirme ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği sağladığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Geçerlilik, güvenilirlik, hemşirelik, öğrenci, sözel sunum.

The Turkish Validity and Reliability of the Scale for Evaluating Verbal Presentations of Nursing Students

Abstract

Aim: The aim of this study was to determine the Turkish validity and reliability of the scale for evaluating nursing students' oral presentations.

Özgün Araştırma Makalesi (Original Research Article)

Geliş / Received: 11.12.2023 & **Kabul / Accepted:** 05.03.2024

DOI: <https://doi.org/10.38079/igusabder.1403310>

* Öğr. Gör. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Engelli Bakım ve Rehabilitasyon Programı, Muş, Türkiye. E-posta: hsn_evcimen@hotmail.com [ORCID https://orcid.org/0000-0003-4352-101X](https://orcid.org/0000-0003-4352-101X)

** Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzurum, Türkiye.

E-posta: sonayverepbilgin@hotmail.com [ORCID https://orcid.org/0000-0003-2229-3820](https://orcid.org/0000-0003-2229-3820)

ETİK BİLDİRİM: Çalışmanın etik kurul onayı Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulundan alınmıştır. (Karar tarihi ve no: 12.10.2022/10-41) Araştırma, Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uygun yürütülmüştür.

Method: This methodological study was conducted with 322 nursing students at a university in eastern Turkey between 10.12.2022-20.02.2023. Personal information form and Oral Presentation Evaluation Scale were used to collect the data. For the construct validity of the scale, explanatory and confirmatory factor analyses as well as convergent and divergent validity analyses were performed, respectively. Internal consistency coefficient, item-total correlation and intraclass correlation coefficient were used for scale reliability.

Results: It was found that the scale met the language and content validity. According to the explanatory factor analysis, it was determined that the scale consisted of three sub-dimensions. The factor loadings of the scale were found to be between 0.628-0.879. In the confirmatory factor analysis conducted to verify the factor structure, it was determined that the fit indices of the three-factor structure were at acceptable values. Cronbach's alpha internal consistency coefficient was 0.90 and the intraclass correlation coefficient was 0.82.

Conclusion: It was determined that the Turkish validity and reliability of the oral presentation evaluation scale of nursing students was provided.

Keywords: Validity, reliability, nursing, student, oral presentation.

Giriş

İletişim; bireylerin bilgi, fikir, deneyim ve duygularının aktarılması olarak tanımlanmaktadır¹. İnsanlara hizmet sağlayan mesleklerde iletişim oldukça önemlidir. Etkili iletişim, odak noktası insanlara bakım veren sağlık profesyonelleri için önemli bir beceri olarak görülmektedir². Hemşirelerin sağlık profesyonelleri arasında hastalarla en fazla etkileşim içinde olan meslek grubu olduğu belirtilmektedir¹. Hemşirelerin hastalarını holistik sağlık anlayışı doğrultusunda değerlendirirken iletişim becerilerini kullanmaları gerektiği belirtilmektedir³. Toplumun tüm kesimlerine bakım hizmeti sunulması çalışmalarında yer alan hemşirelik öğrencilerinin de iletişimi etkili kullanmaları gerekmektedir⁴. Etkili profesyonel iletişimin öğretilmesi, gelecekteki sağlık hizmeti sağlayıcılarının hazırlanması, yanlış iletişimin en aza indirilmesi ya da ortadan kaldırılması ve kaliteli bakım sunulması için kritik önemdedir⁵. Deneysel çalışmaların ortaya koyduğu bazı kanıtlara göre sağlık bakım hizmeti sağlayıcılarının kendilerini hastalara karşı ifade edememesi/yanlış iletişimde bulunmalarından kaynaklı tedaviye uyumda güçlük yaşanması, sağlık problemlerinin yanlış anlaşılması, yetersiz bakım verilmesine neden olmaktadır⁶. Sağlık profesyonellerinin topluma dönük mesajlarını aktarmada sözel sunum becerilerinin yeterli olması gerekmektedir. Hastalarla daha fazla vakit geçiren hemşirelerin sözlü sunum yapma becerilerini geliştirmelerinin bir gereklilik olduğu bildirilmektedir⁷. Hemşirelerin sözel sunum becerilerinin güçlü olması

hasta-hemşire ilişkisinin kalitesini arttırmakla birlikte aynı zamanda liderlik, terfi ve mesleki gelişime de katkı sunacaktır⁸. Hemşirelik öğrencilerinin yalnız klinik uygulamalarında değil aynı zamanda eğitim ve sosyal ortamlarında da etkili iletişim becerilerine sahip olmaları gerekmektedir².

Hemşirelik eğitim müfredatının önemli bir parçası da öğrencilere toplumun sağlık sorunları ile ilgili sözel sunumlar yaptırmaktır. Sözel sunum becerisinin değerlendirilmesine yönelik ölçüm aracının eksik olması hangi becerilerin geliştirilmesi noktasında yardımcı olacağı düşünülmektedir. Türkiye’de hemşirelik öğrencilerinin sözel sunum becerilerini değerlendiren bir ölçek bulunmamaktadır. Bu kapsamda Chiang ve ark. tarafından geliştirilen hemşirelik öğrencilerinde Sözel Sunum Değerlendirme Ölçeğini (SSDÖ) Türkçeye uyarlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin sözel sunum becerilerini değerlendirmek için SSDÖ’nün Türkçeye uyarlanmasıdır.

Araştırmanın Hipotezleri:

H₁: SSDÖ’nün Türkçe versiyonu geçerli bir ölçüm aracıdır.

H₂: SSDÖ’nün Türkçe versiyonu güvenilir bir ölçüm aracıdır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin sözel sunum becerilerini değerlendirmek için geliştirilen SSDÖ’nün Türkçe geçerlilik güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla metodolojik tipte yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırma Türkiye’nin doğusundaki bir üniversitenin hemşirelik öğrencileri ile yapıldı. Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında madde sayısının 5-10 katı katılımcı olmasının yeterli olacağı belirtilmektedir⁹. Öte yandan ölçek uyarlama çalışmalarında faktör yapısının belirlenmesinde 300 sayısının yeterli olacağı belirtilmektedir^{10,11}. Hemşirelik 1. Sınıf öğrencileri çalışmanın dışında tutuldu. Bu çalışma 322 öğrenci ile yapılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler 10.12.2022-20.02.2023 tarihleri arasında yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak anket yoluyla toplanmıştır. Verilerin toplanmasında;

1. aşamada dil geçerliliğinin sağlanmasına yönelik 3 uzman dil bilimci tarafından SSDÖ'nün çeviri- ters çeviri süreci yapılmıştır.
2. aşamada SSDÖ'nün kapsam geçerliliğinin belirlenmesinde uzman paneline başvuruldu. Davis tekniği kullanılarak kapsam geçerlilik indeksi saptanmıştır.
3. aşamada SSDÖ'ye ait maddelerin okuma-anlaşılabilirliğini belirlemeye yönelik pilot çalışma yapılmıştır.
4. aşamada yapı geçerliliği ve güvenilirliğine yönelik veri toplama işlemi yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu ve SSDÖ kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu

Öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf, gelir durumu, anne ve baba eğitim durumlarının yer aldığı formdur.

Sözel Sunum Değerlendirme Ölçeği

Hemşirelik öğrencilerinin kendi kendilerine sözel sunum becerilerini değerlendirmek amacıyla Chiang ve ark. tarafından geliştirilmiştir. SSDÖ Likert 5 tipte, 15 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar sırasıyla içerik doğruluğu (7 madde), etkili iletişim (5 madde) ve konuşmanın netliği (3 madde) şeklindedir. Orjinal ölçeğe ait cronbach alfa katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur⁸. Bu çalışmada ise ölçeğin cronbach alfa katsayısı 0.90 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 25 ve AMOS 21 programları kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluklarını belirlemek için basıklık çarpıklık, Kolmogorov-Smirnov testi, Q-Q plot ve P-P plot bakılmıştır. Verilerin normal dağıldığı saptanmıştır. Verilerin tanımlayıcı analizinde sayı, yüzde ve ortalama kullanılmıştır. Araştırma örnekleminin faktör analizine uygunluğunu belirlenmesinde Kaiser Meier Olkin testi ve Bartlett küresellik testi kullanılmıştır. Geçerliliği için faktör yapısının belirlenmesinde açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde oluşan model ki kare/serbestlik derecesi (χ^2/df), Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA), Comperative Fit Index (CFI), Goodness of Fit Index (GFI), Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI), Standardized Root Mean Square Residual (SRMR), Turker-Lewis Index (TLI), Incremental Fit Index (IFI) ile değerlendirilmiştir.

Yakınsak geçerliliği Composit Reliability (CR) ve Average Variance Extracted (AVE); iraksak geçerlilik için Maksimum Shared Variance (MSV) ve Average Shared Variance (ASV) kullanılmıştır. Güvenilirlik için ise Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, madde toplam korelasyonları ve test-tekrar test için sınıfıçi korelasyon katsayısı (SKK) kullanılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın bir ildeki hemşirelik öğrencileri ile yapılması ve sonuçlarının genellenebilmesi sınırlılık olarak görülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesi ölçeği geliştiren Chiang'dan izin alınmıştır. Ayrıca Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurul'undan izin alınmıştır (12.10.2022/10-41). Araştırma öncesi katılımcıların bilgilendirilmiş gönüllü olurları alınmıştır. Araştırmanın tüm süreçlerinde Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uyulmuştur.

Ölçeğin Çeviri Süreci

Ölçeğin çeviri sürecinde İngilizce ve Türkçeyi iyi bilen bağımsız çalışan 3 farklı uzman görev almıştır. Önce orijinal ölçeğin Türkçeye çevirisi, ardından ölçeğin tekrar orijinal dili olan İngilizceye geri çevirisi yapılmıştır. Anlam farklılıklarının olup olmadığı uzmanlar tarafından incelenmiştir. Ölçeğin maddelerinin okunabilirliği, anlaşılabilirliği ve cevaplama süresinin belirlenmesi için Türkçe çevirisi 20 hemşirelik öğrencisi üzerinde pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışmaya katılan öğrenciler veri toplamaya dahil edilmemiştir.

Bulgular

Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 20,45±1,61 yıldır. Öğrencilerin %66,1'i kadın, %39,8'i 2.sınıf, %56,2'sinin aile gelir durumunun zayıf olduğu, %47,8'inin annesinin ilkokul mezunu ve %52,2'sinin babasının ilkokul mezunu olduğu bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri (N:322)

Özellikler	n	%
Yaş ortalaması (ort±SS) (yıl)	20,45±1,61 (19-25)	
Cinsiyet		
Erkek	109	33,9
Kadın	213	66,1
Sınıf		
2.	128	39,8
3.	106	32,9
4.	88	27,3
Aile gelir durumu		
Zayıf	181	56,2
Orta	116	36
İyi	25	7,8
Anne eğitim durumu		
Okuryazar değil	1	0,3
Okuryazar	83	25,8
İlkokul	154	47,8
Ortaokul	62	19,3
Lise	19	5,9
Üniversite	3	0,9
Baba eğitim durumu		
Okuryazar değil	2	0,6
Okuryazar	19	5,9
İlkokul	168	52,2
Ortaokul	93	28,9
Lise	32	9,9
Üniversite	8	2,5

Kapsam Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin çeviri süreci bittikten sonra ölçek maddelerinin kapsam geçerliliklerinin belirlenmesi için kapsam geçerliliği yapılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliliğinin belirlenmesinde Davis tekniği kullanıldı. Bu kapsamda 6 hemşirelik öğretim üyesine kapsam geçerliliği için hazırlanan form gönderilmiştir. Uzmanlardan gelen değerlendirme sonrası kapsam geçerlilik indeksinin 0,92 olduğu gözlemlenmiştir.

Geçerliliğe İlişkin Bulgular

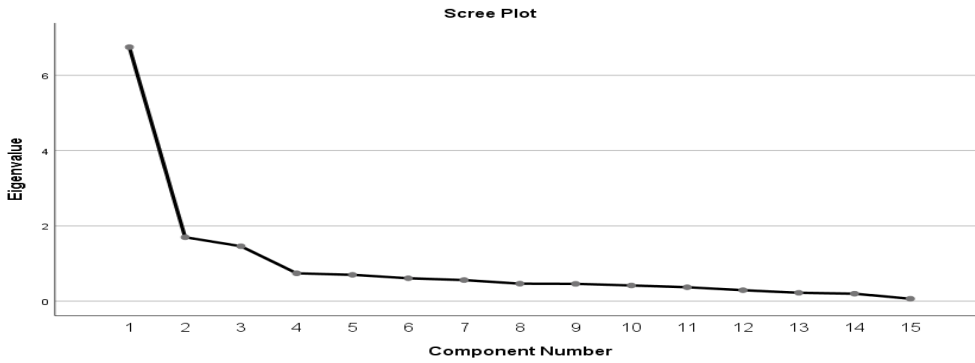
Ölçeğin faktör analizine uygun örnekleme sahip olduğunu belirlemek için yapılan Kaiser Meier Olkin testi ve Bartlett küresellik testi uygulanmış ve sonuçlar çalışmanın örneklem sayısının faktör analizi için yeterli olduğu görülmüştür (Tablo 2). SSDÖ 'nün faktör yapısının belirlenmesinde açıklayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucuna göre SSDÖ'nün Türkçe versiyonunun orijinal ölçekte olduğu gibi 3 faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmüştür (Şekil 1). Ölçeğe ilişkin faktör yüklerinin 0.628-0.879 arasında değiştiği görülmüştür. Bu faktörler sırasıyla içeriğin doğruluğu (7 madde), etkili iletişim (5 madde) ve konuşmanın netliği (3 madde) şeklindedir. Ölçeğin 3 faktörlü yapısının % 66.04'lük açıklanan varyansa sahip olduğu bulunmuştur (Tablo 2). Açıklayıcı faktör analizi sonucu ortaya çıkan 3 faktörlü yapıyı test etmek için doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır.

Tablo 2. SSDÖ'ye ait açıklayıcı faktör analizi bulguları

Madde	Ortalama (SS)	Faktör yükü		
		İçerik doğruluğu	Etkili iletişim	Konuşmanın netliği
M 1	4,02 (0,69)	0,813		
M 2	3,92 (0,75)	0,665		
M 3	3,86 (0,83)	0,688		
M 4	3,78 (0,85)	0,720		
M 5	3,96 (0,76)	0,737		
M 6	3,84 (0,81)	0,757		
M 7	3,91 (0,68)	0,879		
M 8	3,89 (0,86)		0,638	
M 9	3,84 (0,85)		0,808	
M 10	3,89 (0,92)		0,628	

M 11	3,69 (0,99)		0,841	
M 12	3,77 (0,91)		0,858	
M 13	3,89 (0,83)			0,739
M 14	3,75 (0,92)			0,748
M 15	3,66 (0,96)			0,817
Özdeğer		6,748	1,698	1,460
Açıklanan varyans		% 29,63	%22,59	%13,80
Kümülatif varyans		%29,63	%52,23	%66,04
Kaiser Meier Olkin		0,862		
Bartlett's Test of Sphericity		Chi square: 2974,19		
		df: 105		
		p: 0,000		

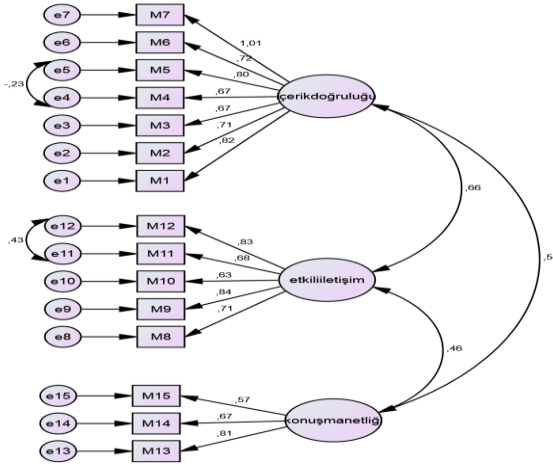
Şekil 1. SSDÖ'ye ait scree plot grafiği

Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin kurulan 3 faktörlü modele ait χ^2/df , RMSEA, GFI, TLI ve SRMR indekslerinin kabul edilebilir uyumda oldukları AGFI, CFI ve IFI indekslerinin ise mükemmel uyuma sahip oldukları saptanmıştır¹² (Tablo 3). Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin yol diyagramı şekil 2 de sunuldu (Şekil 2).

Tablo 3. SSDÖ'ye ait doğrulayıcı faktör analizi model uyum indeksleri

Uyum indeksleri	Mükemmel uyum	Kabul edilebilir uyum	SSDÖ
χ^2/df	$0 < \chi^2/df < 2$	$2 < \chi^2/df < 3$	2,664
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,072
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1$	$0,85 \leq AGFI \leq 0,90$	0,901
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	0,921
CFI	$0,95 \leq CFI \leq 1$	$0,90 \leq CFI \leq 0,95$	0,952
IFI	$0,95 \leq IFI \leq 1$	$0,90 \leq IFI \leq 0,95$	0,952
TLI	$0,95 \leq TLI \leq 1$	$0,90 \leq TLI \leq 0,95$	0,940
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	0,054

Şekil 2. SSDÖ'ye ait path diyagramı

Ölçeğin yakınsak geçerliliğini belirlemek amacıyla standardize faktör yükleri kullanılarak Composite Reliability (CR) değerleri ve Average Variance Extracted (AVE) kullanılmıştır. Ölçeğin maddelerinin faktörler ilişkisini belirleyen CR değerlerinin 0,72-0,91 arasında olduğu ve AVE değerlerinin ise 0,48-0,54 arasında olduğu saptanmıştır. Ölçeğin iraksak geçerliliğini belirlemek için yapılan analizde MSV ve ASV değerlerine bakılmıştır. Buna göre SSDÖ' ye ait MSV değerlerinin (0,18-0,31) arasında olduğu ASV değerlerinin ise (0,14-0,24) arasında olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. SSDÖ'ye ait yakınsak ıraksak geçerlilik ve faktörler arası korelasyon değerleri

Alt boyut	CR	AVE	MSV	ASV	Korelasyon		
					1	2	3
İçerik doğruluğu (1)	0,91	0,53	0,31	0,24	1	0,563*	0,427*
Etkili iletişim (2)	0,85	0,54	0,31	0,20	0,563*	1	0,332*
Konuşma netliği (3)	0,72	0,48	0,18	0,14	0,427*	0,332	1

*p<0,01

Güvenilirliğe İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı analizi, madde toplam korelasyonu, zamana göre değişmezliği değerlendirmek için test-tekrar test kullanılmıştır. Ölçeğe ilişkin cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,90 bulunmuştur. Ölçeğin faktörlerine ilişkin cronbach alfa katsayıları sırasıyla içeriğin doğruluğu için 0,90 etkili iletişim için 0,86 ve konuşmanın netliği için ise 0,71 olduğu saptanmıştır. (Tablo 4). Ölçeğin zamana göre değişmezliğinin belirlenmesi için test- tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Buna göre 3 haftalık zaman diliminde 35 öğrenciye SSDÖ uygulanmıştır. Ölçeğin SKK değerinin 0,82 olduğu saptanmıştır (r:0,82; p<0,01).

Tartışma

Dil ve Kapsam Geçerliliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

Ölçek uyarlama çalışmalarında psikometrik özelliklerden önce dilsel çevirinin sağlanması önerilmektedir. Ölçeğin orijinal dilinden Türkçe'ye ve Türkçe'den orijinal diline geri çeviri sürecinde en az bağımsız 2 uzmanın yer alması gerektiği istenmektedir¹³. Mevcut çalışmada da literatüre uygun biçimde bağımsız ve her iki dile de hâkim 3 uzman dil bilimci tarafından çeviri süreci yapılmıştır. Ölçeğin kültürel uygunluğu ve kavramsal eşdeğerliğinin belirlenmesinde kapsam geçerliliği kullanılması önerilmektedir. Kapsam geçerliliğinin değerlendirilmesinde en az 3 en fazla 20 uzmanın yer alması gerektiği belirtilmektedir. Kapsam geçerliliğinin belirlenmesinde en sık kullanılan yöntemlerden birinin de Davis tekniği olduğu bildirilmektedir. Uzmanlardan gelen yanıtlar sonrası kapsam geçerliliği indeksi (KGI) hesaplanabilmektedir. Kapsam geçerliliği indeksinin 0,80 ve üstünde olması istenmektedir¹⁴. Orijinal ölçeğin KGI: 0,88 olduğu belirtilmektedir⁸. Mevcut çalışmada literatüre uygun biçimde 6 uzman kültürel uygunluğu değerlendirmek için yer almıştır. Uzmanlardan gelen yanıtlar neticesinde

kapsam geçerlilik indeksinin 0,92 olduğu ve iyi düzeyde olduğu belirlendi. Sonuç olarak SSDÖ'nün dil ve kapsam geçerliliğini sağladığı görülmüştür.

Geçerliliğe İlişkin Bulguların Tartışılması

Ölçek uyarlama çalışmalarında örneklem büyüklüğünün yeterliliğinin belirlenmesinde Kaiser Meier Olkin testinin sonucunun 0,50 ve üstünde olması istenmektedir. Ölçeğe ait maddelerin faktörleşebilmesinin Bartlett küresellik testi sonucunun anlamlı çıkmasına bağlı olduğu belirtilmektedir¹⁵. Mevcut çalışmada literatüre benzer şekilde Kaiser Meier Olkin testinin sonucunun 0,862 olduğu ve Bartlett Küresellik testi sonucunun χ^2 : 2974 df:105 ($p < 0,001$) olduğu bulunmuştur. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin 0,30'un altında olmaması istenmektedir. Özdeğeri 1 ve üzerinde olan faktörler önemli kabul edilmekte olup bir ölçeğin açıklanan varyansının %40'tan az olması istenmemektedir⁹. Orijinal ölçeğin faktör yüklerinin 0,50'nin üstünde olduğu belirtilmekte birlikte toplam varyansın %64,75'inin açıklandığı ve öz değeri 1 in üzerinde olan 3 faktörlü bir yapının olduğu belirtilmektedir⁸. Mevcut çalışmada literatüre benzer şekilde madde faktör yüklerinin 0,30'un üzerinde olduğu açıklanan toplam varyansın %66,04 olduğu ve öz değeri 1 üzerinde olan 3 faktörlü bir yapının olduğu saptandı (Tablo 2) (Şekil 1). Açıklayıcı faktör analizi sonucu ortaya konulan modelin sınanması için DFA yapılması önerilmektedir. DFA ile sınanan modelin değerlendirilmesinde uyum iyiliği indeksleri kullanılmaktadır. Bu indeksler χ^2/df , CFI, AGFI, TLI, IFI, GFI, RMSEA ve SRMR'dir^{9,15,16}. Orijinal çalışmada ölçeğin DFA sonucu 3 faktörlü yapısının iyi uyum gösterdiği belirtilmektedir. Mevcut çalışmada literatüre uygun şekilde yapılan DFA analizi sonucu; χ^2/df (2,664); CFI (0,952); AGFI (0,901); TLI (0,940); IFI (0,952); GFI (0,921); RMSEA (0,072) ve SRMR (0,054) 3 faktörlü modelin iyi uyum gösterdiği saptanmıştır (Tablo 3) (Şekil 2).

Ölçeğin yakınsak geçerliliğini belirlemek için CR ve AVE değerlerine bakılması önerilmektedir. Fornell- Lacker kriterine göre CR değerinin 0,70'den AVE'nin ise 0,50 den büyük olması istenmektedir. Ancak $CR > 0,6$ olduğu durumda $AVE > 0,4$ kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir¹⁷. Orijinal ölçekte faktörlere ilişkin CR değerlerinin (0,862-0,901) aralığında olduğu, AVE değerlerinin ise (0,517-0,676) aralığında olduğu belirtilmektedir. Bu araştırmada ise CR değerlerinin (0,72-0,91) arasında olduğu ve AVE değerlerinin ise (0,48-0,54) olduğu belirlenmiştir. Yakınsak geçerlilik bulguları literatürle örtüşmektedir. SSDÖ'nün iraksak geçerliliğini belirlemek için MSV ve ASV değerlerine bakılması önerilmektedir. SSDÖ'ye ait MSV (0,18-0,31) arasında olduğu ASV (0,14-0,24) arasında olduğu saptandı. Iraksak geçerliliğinin sağlanması için $MSV > ASV$

ve $AVE > MSV$ olması gerekmektedir. Ayrıca iraksak geçerlilik için faktörler arası korelasyonun 0.85'den düşük olması beklenmektedir¹⁸. Iraksak geçerliliğe ilişkin çalışmamızın bulguları literatürle uyum göstermiştir. Bu bulgulara göre SSDÖ'nün geçerli bir ölçüm aracı olduğu saptanmış ve H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Güvenilirliğe İlişkin Bulguların Tartışılması

Ölçeklerin güvenilirliğinin belirlenmesinde Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, test-retest ve madde toplam korelasyonu kullanılması belirtilmektedir^{9,10}. Ölçeğe ve faktörlere ait cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının 0.70 üzerinde olması istenmektedir¹⁹. Ölçekte yer alan madde toplam korelasyonlarının 0.30 üzerinde olması beklenmektedir²⁰. Mevcut çalışmada ise literatüre uyumlu şekilde ölçeğe ait cronbach alfa değerinin 0,90 olduğu alt boyutların ise sırasıyla içeriğin doğruluğu 0,90 etkili iletişim 0,86 ve konuşmanın netliği 0,71 olduğu saptanmıştır. SSDÖ'ye ait madde toplam korelasyonlarının (0,371-0,878) arasında olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin zamana göre değişmezliğini test etmek için yapılan test-tekrar testte SKK değerinin 0,5'ten düşük olması düşük güvenilirlik, 0,5-0,75 arasında olması orta düzey güvenilirlik, 0,75-0,90 arasında olması iyi düzeyde güvenilirlik ve 0,9 ve üzerinde olması ise mükemmel düzeyde güvenilirlik olarak kabul edilmektedir²¹. Mevcut çalışmada SKK değerinin 0,82 olduğu ve iyi düzeyde bir ilişki saptandığı görülmüştür. Bu sonuçlarla birlikte SSDÖ'nün güvenilirliği sağladığı görülmüştür. Bu bulgulara göre H_2 hipotezi kabul edilmiştir.

Sonuç

Hemşirelik öğrencilerinin sözel sunum becerilerini değerlendirmeye yönelik psikometrik özellikleri incelenen SSDÖ'nün Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu saptanmıştır.

KAYNAKLAR

1. Başar G, Akın S, Durna Z. Hemşirelerde ve hemşirelik öğrencilerinde problem çözme ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2015;4(1):125-147.
2. Ferreira M, Silva D, Pires A, Sousa M, Nascimento M, Calheiros N. Clinical skills and communication in nursing students. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*. 2016.

3. Uyer G. Hemşire-hasta iletişimi ve iletişimin hasta yönünden önemi. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi Dergisi*. 2000;8(2):90-94.
4. Cerit B, Çıtak Bilgin N, Ak B. Relationship between smartphone addiction of nursing department students and their communication skills. *Contemporary Nurse*. 2018;54(4-5):532-542.
5. O'Shea ER, Pagano M, Campbell SH, Caso G. A descriptive analysis of nursing student communication behaviors. *Clinical Simulation in Nursing*. 2013;9(1):e5-e12.
6. Paulsel ML, McCroskey JC, Richmond VP. Perceptions of health care professionals' credibility as a predictor of patients' satisfaction with their medical care and physician. *Communication Research Reports*. 2006;23(2):69-76.
7. Longo A, Tierney C. Presentation skills for the nurse educator. *Journal for Nurses in Professional Development*. 2012;28(1):16-23.
8. Chiang YC, Lee HC, Chu TL, Wu CL, Hsiao YC. Development and validation of the oral presentation evaluation scale (OPES) for nursing students. *BMC Medical Education*. 2022;22(1):318.
9. Büyüköztürk Ş. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. *Pegem Atıf İndeksi*. 2018;001-214.
10. Tabachnick BG, Fidell LS, Ullman JB. *Using multivariate statistics*. Vol 6: pearson Boston, MA; 2013.
11. ITC. ITC Guidelines for Translating and Adapting Tests (Second Edition). *International Journal of Testing*. 2018;18(2):101-134.
12. Kline RB. Convergence of structural equation modeling and multilevel modeling. *The SAGE Handbook Of Innovation in Social Research Methods*. 2011;562-589.
13. Çapık C, Gözüm S, Aksayan S. Kültürlerarası ölçek uyarlama aşamaları, dil ve kültür uyarlaması: Güncellenmiş rehber. *Florence Nightingale Journal of Nursing*. 2018;26(3):199-210.
14. Borsa JC, Damásio BF, Bandeira DR. Adaptação e validação de instrumentos psicológicos entre culturas: algumas considerações. *Paidéia (Ribeirão Preto)*. 2012;22:423-432.

15. Yurdabakan İ, Çüm S. Scale development in behavioral sciences (based on exploratory factor analysis). *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*. 2017;11(2):108-126.
16. Kline RB. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. Guilford Publications; 2023.
17. Fornell C, Larcker DF. Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*. 1981;18(1):39-50.
18. Yaşlıoğlu MM. Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*. 2017;46:74-85.
19. DeVellis RF, Thorpe CT. *Scale development: Theory and applications*. Sage Publications; 2021.
20. Nunnally JC, Bernstein IH. *Psychometric Theory* New York. NY: McGraw-Hill. 1994.
21. Koo T, Li M. A guideline of selecting and reporting intraclass correlation coefficients for reliability research. *J Chiropr Med*. 2016;15:155-63.